

## ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету здоров'я,  
психології, фізичної культури та  
спорту

*Свген ПAVЛЮК*  
2023 р.

### РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

#### Професійна майстерність (за професійним спрямуванням)

*Галузь знань* 01 Освіта/Педагогіка

*Спеціальність* – 014 Середня освіта (Фізична культура)

*Рівень вищої освіти* – Перший бакалаврський

*Освітньо-професійна програма* – Середня освіта

*Обсяг дисципліни* – 5 кредитів ЄКТС, *Шифр дисципліни* – ОПП.02

*Мова навчання* – українська

*Статус дисципліни*: обов'язкова (цикл професійної підготовки)

*Факультет* – Здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

*Кафедра* – Теорії і методики фізичного виховання і спорту

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
				Аудиторні заняття								Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття						
Д	4	7	5	51	34		17		99			+		
З	4	7	5	6	4		2		144			+		

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта» та навчального плану за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) за першим бакалаврським рівнем освіти

Робочу програму склав: \_\_\_\_\_ д.п.н., професор Олександр СОЛТИК

Схвалена на засіданні кафедри: Теорії і методики фізичного виховання і спорту

Протокол від 30 серпня 2023 № 1. Зав. кафедри \_\_\_\_\_ Олександр СОЛТИК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Голова вченої ради факультету \_\_\_\_\_ Свген ПAVЛЮК

Хмельницький 2023

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма з «професійної майстерності (за професійним спрямуванням)» містить теоретичні розділи і практичні завдання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньої програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вивчення дисципліни «професійної майстерності (за професійним спрямуванням)» у процесі професійної підготовки фахівців має важливе соціальне, педагогічне значення.

**Пререквізити** – Громадянське суспільство, Теорія і методика викладання фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, Ознайомчо-фахова практика за профілем майбутньої професії, Українська мова (за професійним спрямуванням, Педагогіка.

**Кореквізити** – Курсова робота з теоретико-методичних засад фізичного виховання, Педагогічна практика у загальноосвітніх навчальних закладах

Відповідно до **освітньо-професійної програми** за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) дисципліна має забезпечити:

**компетентності:** ЗК 6. Здатність до самовдосконалення та саморозвитку. ЗК 7. Здатність вільно спілкуватися державною мовою (усно та письмово). ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності. ФК12. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, громадянськість, комунікативність. ФК17. Здатність ефективно, з оптимальними ресурсними витратами виконувати професійні дії, спрямовані на розв'язання комплексних навчальних, оздоровчих і виховних завдань у заданих умовах професійної діяльності впродовж певного часу

**програмі результати навчання:** ПРН11. Знає біологічні, соціальні, психологічні, духовні чинники, що обумовлюють значущість професії фахівця в галузі фізичного виховання та спорту. ПРН12. Знає основні закони природничо-наукових дисциплін у професійній діяльності, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності. ПРН13. Вміє проводити дослідження на відповідному рівні, здійснювати пошук, обробку та аналізу інформації з різних джерел., вчитися і оволодівати сучасними знаннями для їх подальшої реалізації в практиці. ПРН18. Вміє розробляти навчально-методичні матеріали (робочі програми, навчально-тематичні плани) на основі освітнього стандарту та зразкових програм з урахуванням виду освітньої установи, особливостей класу / групи та окремих учнів. ПРН23. Володіє прийомами спілкування і вміє використовувати їх при роботі з колективом займаються і кожним індивідуумом. ПРН24. Володіє прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частини загальної культури і факторі забезпечення здоров'я; ПРН25. Здатний з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками; ПРН26. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях); ПРН27. Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва. ПРН28. Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію. ПРН30. Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту. ПРН31. Уміє ефективно вирішувати комплексні освітні, оздоровчі і виховні

завдання у змінних умовах професійної діяльності. ПРН32. Спроможний здійснювати професійну діяльність з оптимальними ресурсними витратами організму.

**Мета** дисципліни – формування професійних знань, вмінь та навичок професійної майстерності, що мають забезпечити теоретичну та практичну підготовку бакалаврів предметної спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

**Завдання дисципліни:**

1. Сформувати цілісне уявлення про професійне становлення фахівця.
2. Ознайомити з основними складовими професійної майстерності.
3. Надати знання про педагогічну майстерність.
4. Навчити користуватися основними методиками діагностики стану окремих складових професійної майстерності.
5. Надати відомості про професійну майстерність вчителя фізичної культури, тренера викладача, фахівця фізичної реабілітації.

Результатом успішного вивчення дисципліни мають бути сформовані компетентності:

- **уміти:** аналізувати обсяг, постійно зростаючих професійних знань та умінь. Знати особливості професійної діяльності в сфері фізичної культури і спорту, структуру та рівні підготовленості тренера. Уміти впливати засобами спорту на особистість, налагоджувати взаємовідносини між спортсменами в команді, уникати і вирішувати конфліктні ситуації. Уміти досягати спортивну мету найраціональнішим чином за рахунок професійних знань та інтуїції.
- **володіти:** навиками практичного застосування одержаних знань, використання адекватних засобів і методик підготовки та контролю, вміннями формування мотивації спортсменів, здібностями розвитку професійно значимих якостей.

**Необхідні обов'язкові попередні та супутні дисципліни:**

**Зміст навчальної дисципліни:** основні поняття педагогічної майстерності, складники професійної майстерності та структура діяльності тренера, особливості вербальних і невербальних форм викладання в тренувальному процесі, тренерський талант, компетентність тренера-викладача, особистісні відносини тренера зі спортсменами, конфлікти у спортивній діяльності.

**Методи викладання** словесні (розповідь, бесіда, пояснення); практичні (дискусії, навчальні ігри); наочні (ілюстрування навчального матеріалу, показ слайдів).

**Методи контролю і оцінювання навчальних досягнень** усне опитування, письмове опитування (тестування), самоконтроль

Навчальна робота проводиться у формі лекцій, практичних занять та самостійної роботи. На лекціях подається основний програмний матеріал, який становить основу підготовки майбутнього спеціаліста. Даються головні відомості та рекомендації щодо виконання практичних завдань.

На практичних заняттях поглиблюються знання з основних питань, висвітлених на лекціях, і перевіряються знання студентів, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи студента.

Самостійна робота студентів складається: закріплення пройденого матеріалу, з опрацювання рекомендованої літератури, виконання додаткових розрахункових завдань.

## Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
<i>7 семестр</i>			
Тема 1. <b>Основи професійної майстерності</b>	2	1	4
Тема 2. <b>Професійне становлення фахівця.</b>	2	1	4
Тема 3. <b>Труднощі на шляху професійного становлення</b>	2	1	4
Тема 4. <b>Особистість вчителя і педагогічна діяльність</b>	2	1	9
Тема 5. <b>Професійна надійність вчителя фізичної культури</b>	2	1	4
Тема 6. <b>Мовлення вчителя основний засіб педагогічної діяльності</b>	2	1	4
Тема 7. <b>Педагогічна техніка учителя</b>	2	1	12
Тема 8. <b>Майстерність педагогічного спілкування</b>	2	1	10
Тема 9. <b>Педагогічний вплив як основа педагогічної взаємодії</b>	2	1	4
Тема 10. <b>Майстерність постановки педагогічних вимог та педагогічного оцінювання</b>	2	1	4
Тема 11. <b>Майстерність розв'язування педагогічних задач</b>	2	1	4
Тема 12. <b>Професійна діяльність учителя фізичної культури.</b>	2	1	4
Тема 13. <b>Формування особистісних та професійних якостей вчителя фізичної культури</b>	2	2	10
Тема 14. <b>Роль самовиховання в підвищенні професійної майстерності вчителя фізичного виховання.</b>	2	1	4
Тема 15. <b>Структура професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в зарубіжних країнах</b>	2	1	12
Тема 16. <b>Педагогічна етика</b>	4	1	6
Разом за 8 семестр:	34	17	99

## Зміст лекційного курсу

### 7 семестр 4 курсу

№	Перелік тем лекцій, їх анотацій	Кількість годин
1	<b>Тема 1 – Основи професійної майстерності</b> 1. Основні визначення і поняття 2. Визнання професійної майстерності 3. Стимулювання за професійну майстерність Література: [1]	2
2	<b>Тема 2 – Професійне становлення фахівця.</b> 1. Визначення професійного становлення 2. Основні етапи професійного становлення фахівця	2

	3. Періодизація професійного становлення фахівця у сфері фізичної культури і спорту. Література: [1]	
3	<b>Тема 3 – Труднощі на шляху професійного становлення</b> 1. Кризи професійного становлення та їх подолання. 2. Професійні деструкції та шляхи їх подолання. 3. Феномен психічного (професійного) вигорання. Література: [8]	2
4	<b>Тема 4 – Особистість вчителя і педагогічна діяльність</b> 1. Роль та функції педагога в суспільстві. 2. Педагогічна діяльність як особливий вид суспільно-корисної діяльності 3. Вимоги до особистості вчителя та класифікації якостей його особистості. 4. Система самовиховання вчителя. Література: [1]	2
5	<b>Тема 5 – Професійна надійність вчителя фізичної культури</b> 1. Професійна надійність, як міждисциплінарна категорія. 2. Структура професійної надійності майбутніх вчителів фізичної культури. 3. Діагностика стану сформованості професійної надійності вчителя фізичної культури. 4. Формування професійної надійності майбутніх вчителів фізичної культури. Література: [1, 9]	2
6	<b>Тема 6 – Мовлення вчителя основний засіб педагогічної діяльності</b> 1. Мовлення і комунікативна поведінка вчителя. 2. Методи професійної комунікації та функції мовлення вчителя у взаємодії з учнями. 3. Вимоги до мовлення педагога. 4. Основи техніки мовлення педагога. Література: [1, 10]	2
7	<b>Тема 7 – Педагогічна техніка учителя</b> 1. Підходи до проблеми педагогічної техніки в історії наукової думки і практики навчальних закладів. 2. Внутрішня техніка вчителя та її елементи. 3. Зовнішня техніка вчителя та її елементи. Література: [1]	2
8	<b>Тема 8 – Майстерність педагогічного спілкування</b> 1. Професійно-педагогічне спілкування, його особливості. 2. Суб'єкт-суб'єктний характер спілкування. 3. Функції педагогічного спілкування. 4. Структура педагогічного спілкування. 5. Бар'єри у спілкуванні. 6. Стили педагогічного спілкування. 7. Педагогічне спілкування як діалог. 8. Контакт у педагогічному діалозі. Література: [11]	2
	<b>Тема 9 – Педагогічний вплив як основа педагогічної взаємодії</b> 1. Призначення і функції педагогічного впливу. Основні елементи педагогічного впливу. 2. Прийоми педагогічного впливу. 3. Ключові операції педагогічного впливу.	2

	Література: [12]	
	<b>Тема 10 – Майстерність постановки педагогічних вимог та педагогічного оцінювання</b> 1. Зміст і форми постановки педагогічної вимоги. 2. Умови ефективності педагогічної вимоги. 3. Зміст та основні правила оцінювальної діяльності вчителя. Література: [1]	2
	<b>Тема 11 – Майстерність розв’язування педагогічних задач</b> 1. Педагогічна ситуація і педагогічна задача. 2. Етапи розв’язання педагогічної задачі. 3. Конфлікт у педагогічній взаємодії. 4. Рекомендації щодо попередження конфліктних ситуацій і усунення конфліктів в роботі педагогічного колективу. Література: [1, 7, 13]	2
	<b>Тема 12 – Професійна діяльність учителя фізичної культури.</b> 1. Спеціальність, спеціалізації, освітньо-кваліфікаційні рівні та посади фахівців фізичного виховання 2. Складники професійної майстерності та службові обов’язки вчителя фізичної культури Література: [6, 14]	2
	<b>Тема 13 – Формування особистісних та професійних якостей вчителя фізичної культури</b> 1. Мотиваційно-ціннісні орієнтири вчителя фізичного виховання 2. Фізична досконалість. Література: [6, 14]	2
	<b>Тема 14 – Роль самовиховання в підвищенні професійної майстерності вчителя фізичного виховання.</b> 1. Сутність, зміст, засоби професійного самовиховання вчителя фізичного виховання. 2. Індивідуальні і психофізичні особливості майбутнього вчителя фізичної культури. 3. Управління процесом самовиховання 4. Поради майбутньому вчителю в процесі самовиховання. Література: [14]	2
	<b>Тема 15 - Структура професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в зарубіжних країнах</b> Література: [15, 16]	2
	<b>Тема 16 – Педагогічна етика</b> 1. Філософські аспекти педагогічної етики 2. Педагогічна культура у професійній діяльності учителя. 3. Педагогічний такт у діяльності учителя Література: [1]	4
<b>Разом за семестр</b>		<b>36</b>

**Перелік практичних занять  
7 семестр 4 курсу**

№	Теми практичних занять	Кількість годин
1	<b>Тема 1 – Основи професійної майстерності</b> Література: [1]	1

2	<b>Тема 2 – Професійне становлення фахівця.</b> Література: [1]	1
3	<b>Тема 3 – Труднощі на шляху професійного становлення</b> Література: [8]	1
4	<b>Тема 4 – Особистість вчителя і педагогічна діяльність</b> Література: [1]	1
5	<b>Тема 5 – Надійність професійної діяльності вчителя фізичної культури</b> Література: [1, 9]	1
6	<b>Тема 6 – Мовлення вчителя основний засіб педагогічної діяльності</b> Література: [1]	1
7	<b>Тема 7 – Педагогічна техніка учителя</b> Література: [10]	1
8	<b>Тема 8 – Майстерність педагогічного спілкування</b> Література: [1, 11]	1
9	<b>Тема 9 – Педагогічний вплив як основа педагогічної взаємодії</b> Література: [12]	1
10	<b>Тема 10 – Майстерність постановки педагогічних вимог та педагогічного оцінювання</b> Література: [1]	1
11	<b>Тема 11 – Майстерність розв’язування педагогічних задач</b> Література: [1, 7, 13]	1
12	<b>Тема 12 – Професійна діяльність учителя фізичної культури.</b> Література: [6, 14]	1
13	<b>Тема 13 – Формування особистісних та професійних якостей вчителя фізичної культури</b> Література: [6, 14]	2
14	<b>Тема 14 – Роль самовиховання в підвищенні професійної майстерності вчителя фізичного виховання.</b> Література: [14]	1
15	<b>Тема 15 - Структура професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в зарубіжних країнах</b> Література: [15, 16]	1
16	<b>Тема 16 – Педагогічна етика</b> Література: [1]	1
<b>Разом за семестр</b>		<b>17</b>

### Зміст самостійної роботи

Номер теми	7 семестр	Кількість годин
Тема 1	Опрацювання лекційного матеріалу теми 1, Підготовка до виконання практичної роботи №1.	2 2
Тема 2	Опрацювання лекційного матеріалу теми 2, Підготовка до виконання практичної роботи №2.	2 2
Тема 3	Опрацювання лекційного матеріалу теми 3, Підготовка до виконання практичної роботи №3.	2 2
Тема 4	Опрацювання лекційного матеріалу теми 4.	2

	Підготовка до виконання практичної роботи №4. Самостійне вивчення нового питання; «Дослідження нових моделей і схем особистості учителя фізичної культури»	2 5
Тема 5	Опрацювання лекційного матеріалу теми 5. Підготовка до виконання практичної роботи №5.	2 2
Тема 6	Опрацювання лекційного матеріалу теми 6. Підготовка до виконання практичної роботи №6.	2 2
Тема 7	Опрацювання лекційного матеріалу теми 7. Підготовка до виконання практичної роботи №7. Підготовка до тестового контролю ТК1	2 4 6
Тема 8	Опрацювання лекційного матеріалу теми 8. Підготовка до виконання практичної роботи №8. Самостійне вивчення нового питання; «Дослідження форм і методів виховання особистісних якостей фахівця»	2 2 6
Тема 9	Опрацювання лекційного матеріалу теми 9, Підготовка до виконання практичної роботи №9.	2 2
Тема 10	Опрацювання лекційного матеріалу теми 10, Підготовка до виконання практичної роботи №10.	2 2
Тема 11	Опрацювання лекційного матеріалу теми 11, Підготовка до виконання практичної роботи №11.	2 2
Тема 12	Опрацювання лекційного матеріалу теми 12. Підготовка до виконання практичної роботи №12.	2 2
Тема 13	Опрацювання лекційного матеріалу теми 13. Підготовка до виконання практичної роботи №13. Самостійне вивчення нового питання; «Комунікативна, перцептивні і інтерактивна складові професійного спілкування учителя фізичної культури»	2 2 6
Тема 14	Опрацювання лекційного матеріалу теми 14. Підготовка до виконання практичної роботи №14.	2 2
Тема 15	Опрацювання лекційного матеріалу теми 15. Підготовка до виконання практичної роботи №15. Підготовка до захисту практичних робіт Підготовка до тестового контролю ТК2	1 1 4 6
Тема 16	Опрацювання лекційного матеріалу теми 16. Підготовка до виконання практичної роботи №16. Підготовка до написання контрольної роботи	1 1 4
Разом за 8 семестр:		99



### ***Система поточного та підсумкового контролю.***

У 7 семестрі поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять. Форми проведення поточного контролю під час навчальних занять проходять у вигляді тестового. Під час контролю визначається рівень засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни. Тестові контролю (ТК1, ТК2) проводиться на 5 і 11 тижнях і має на меті перевірку знань за темами 9-12, 13-18 відповідно. Окрім того студенти отримують оцінку (ЗПР) за виконання практичних робіт. Оцінку відмінно за практичну роботу студенти отримують за виконанні усі передбачені навчальною програмою навчальні завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання стану оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками з дисципліни «професійна майстерність (за професійним спрямуванням)», і проходить у вигляді іспиту. Під час семестрового контролю враховуються результати задачі усіх видів робіт згідно із структурою залікових кредитів.

<b>7 семестр</b>			
Тестовий контроль		Захист практичної роботи	Семестровий контроль
ТК1	ТК2	ЗПР1, ЗПР2	іспит
0,2	0,2	0,2	0,4

### **Рекомендована література**

#### ***Основна:***

1. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – С.
2. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Теорія фізичного виховання: Навчальний посібник для студентів факультетів фізичного виховання. – Тернопіль: Збруч, 2000. – 183 с.
3. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1992.
4. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «фізичне виховання і спорт»: Навчальний посібник/2-е вид. – Львів: Українські технології, 2003. – 232с.
5. Професійна майстерність вчителя фізичної культури : навчально – методичний посібник / О. М. Литвиненко. – Миколаїв. МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2014. – 161 с.
6. Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр» : навчальний посібник / укладач Хома Т.В. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.
7. Моїсеєв С.О. Розвиток педагогічної майстерності вчителя фізичної культури у вимірах фахових конкурсів : навчально-методичний посібник /

Сергій Олександрович Моїсеєв. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. – 193 с.

***Допоміжна:***

1. Шлях до майстерності: Кн. для учителя / За ред. В. Ф.Паламарчук. – К., 1995

2. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб./ Упоряд.: І.А.Зязюн, Н.Г.Базилевич, Т.Г.Дмитренко та ін.; За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.